

1. Fəlsəfənin predmetini təşkil edir:

- a) Təbiət;
- b) İnsanın psixik həyatı;
- c) Bütöv bir tam kimi dünya**
- d) Cəmiyyət;
- e) İqtisadi sistem.

2. Bunlardan hansı fəlsəfənin predmetinə daxildir

- a) biliyin gercəkliyə münasibəti məsələsi**
- b) biliyin riyazi əsaslandırılması
- c) biliyin eksperimental təsdiqi;
- d) elmi nəzəriyyənin qurulması metodları
- e) mürrəkkəb sistemlərin idarə edilməsi

3. Qədim filosoflar ilk növbədə hansı suallar üzərində düşündülər

- a) diferensial anlayışı üzərində
- b) şifahi xalq ədəbiyyatı üzərində
- c) dünyanın mənşəyi və mahiyyəti üzərində**
- d) Günəş sisteminin mənşəyi barədə
- e) Dünyanın tək Allah tərəfindən heçdən yaradılması barədə

4. İlk fəlsəfi təlimlər

- a) miflərin nizamsız yığıcı idi
- b) dünya haqqında astronomik təsəvvürlərdən ibarət idi
- c) bədi əsərlər idi
- d) dünya haqqında mifik təsəvvürlərin rasionallaşmasının nəticəsi idi**
- e) konkret- elmi nəzəriyyələrdən ibarət idi

5. Fəlsəfənin meydana gəlməsi üçün zəruri mərhələ

- a) əkinçiliyin meydana çıxması
- b) vaxtı hesablama sisteminin yaradılması
- c) tayfa birliklərinin təşəkkül tapması
- d) qədim demokratiya nümunələrinin meydana çıxması
- e) əqli əməyin fiziki əməkdən ayrılmasıdır**

6. Həqiqət dərk edən subyektdən asılı olmadığına görə

- a) **obyektivdir**
- b) subyektivdir
- c) mütləqdir
- d) konkretidir
- e) mücərrəddir

7. Qnoseologiyada mənasına görə həqiqətin əksi olan anlayış hansıdır

- a) təbliğat
- b) **yanlış**
- c) mühakimə
- d) səhv
- e) illüziya

8. Dini şüurun mövcudluq üsulu:

- a) Məntiqi təfəkkürdür;
- b) Duygulardır;
- c) Mövhumatdır;
- d) **Etiqaddır**
- e) Ayin və mərasimlərdir.

9. Kim ilk dəfə olaraq, fəlsəfəni nəzəri biliyin xüsusi sahəsi kimi nəzərdən keçirilmişdir:

- a) Platon;
- b) Pifaqor;
- c) Protaqor;
- d) **Aristotel**
- e) Parmenid?

10. Fəlsəfənin idrak prosesinin mənşəyini və mahiyyətini öyrənən bölməsi necə adlanır:

- a) Naturfəlsəfə;
- b) Prakisologiya;
- c) Ontologiya;
- d) **Qnoseologiya**
- e) Antropologiya?

11. Dəyərlərin öyrənilməsi və əsaslandırılması fəlsəfənin hansı funksiyasına daxildir

- a) İdraki;
- b) Aksioloji**
- c) Metodoloji;
- d) Dünyagörüşü;
- e) Tənqidi?

12. Dünyagörüşünün əsas məsələsi

- a) biliyin gercəkliyə münasibəti
- b) insanın dünyaya münasibəti**
- c) dünyanın dərk edilənliyi;
- d) ilk başlanğıclar haqqında
- e) son məqsədlər haqqında məsələdir

13. Fəlsəfə dünyagörüşünün hansı səviyyəsinə daxildir

- a) elmi;
- b) adi-gündəlik;
- c) mifoloji
- d) nəzəri**
- e) emosional;

14. İnsanı konkret müşahidə və təcrübə hüdudlarını aşıb keçməyə vadar edən onun:

- a) bioloji varlığıdır;
- b) Maddi nemətlərə bağlılığıdır;
- c) Şüuru və məntiqi təfəkkürüdür;
- d) Obrazlı düşünmə qabiliyyətidir;
- e) Mənəvi-əxlaqi varlığıdır**

15. Miflərin rasionallaşması prosesi hansı əsas ideyalara söykənirdi:

- a) Dünyanın tək Allah tərəfindən yaradılmasına;
- b) ilk başlanğıclar” və “səbəbiyyət” ideyalarına**
- c) İnkişaf və tərəqqi ideyalarına;
- d) Tale və “qəza-qədər” ideyalarına;
- e) Bunların heç birinə?

16. İdrak metodları və prinsiplərinin işlənilib hazırlanmasında fəlsəfənin hansı funksiyası özünü göstərir:

- a) Evristik;
- b) İdraki;
- c) Metodoloji**
- d) Dünyagörüşü;
- e) Tənqidi?

17. Dünya haqqında biliklərin qazanılmasında fəlsəfənin hansı funksiyası təzahür edir

- a) Metodoloji;
- b) Evristik;
- c) İdraki**
- d) Tənqidi;
- e) Dünyagörüşü?

18. Fəlsəfənin dünyagörüşü funksiyası nədən ibarətdir?

- a) Dəyərlərin öyrənilməsi və əsaslandırılması;
- b) Mədəniyyətin mahiyyətini təhlil etmək;
- c) Dünyagörüşünü sistemləşdirmək və əsaslandırmaq**
- d) İdrakın metod və prinsiplərini işləyib hazırlamaq;
- e) bütöv bir tam kimi dünya.

19. Fəlsəfə ilə elm arasında ümumi cəhət nədən ibarətdir?

- a) Biliyin insanın fərdi mövcudluğu ilə əlaqələndirilməsi;
- b) Rasional məntiqi tədqiqat metodları**
- c) Biliklərin təcrübədə yoxlanması;
- d) Biliyin praktik faydalılığı;
- e) Subyekt-obyekt qarşılıqlıdırması.

20. Fəlsəfə elmdən nə ilə fərqlənir?

- a) Dünyanın anlayışlarda inikası;

- b) Biliyin sistemliyi və əsaslandırılması;
- c) Dünyanın dərk edilməsinin rasional üsulu;
- d) Biliyin insana istiqamətlənməsi**
- e) Həqiqəti əldə etmək cəhdi.

21. Öz dünyagörüşünə görə Platon:

- a) Subyektiv idealistdir;
- b) Materialistdir;
- c) Obyektiv idealistdir**
- d) Ateistdir;
- e) Dualistdir

22. Atomist təliminin nümayəndəsi kimdir:

- a) Aristotel;
- b) Platon;
- c) Heraklit;
- d) Demokrit**
- e) Anaksimandr

23. Hind fəlsəfəsində qeyri -ortodoks fəlsəfi məktəblər hansılardır:

- a) Buddizm, Niyaya, Yoqa
- b) Caynizm, Sankxaya, Lokayata
- c) Yoqa, Vaşəşika, Mimansa
- d) Caynizm, Buddizm, Lokayata- Çarvak**
- e) Vadenta, Sankxaya, Yoqa?

24. Obyektiv idealizmin nümayəndəsini göstərin

- a) Platon**
- b) Marks
- c) Engels
- d) Spinoza
- e) Heraklit

25. Öz dünyagörüşünə görə Demokrit

- a) Subyektiv idealistdir
- b) Materialistdir**
- c) Obyektiv idealistdir
- d) Ateistdir
- e) Dualistdir

26. Öz dünyagörüşünə görə Aristotel

- a) Subyektiv idealistdir
- b) Materialistdir
- c) Obyektiv idealistdir**
- d) Ateistdir
- e) Dualistdir

27. Antik dialektikanın banisini göstərin

- a) Platon
- b) Kant
- c) Heraklit**
- d) Hegel
- e) Demokrit

28. “Hər şey axır, hər şey dəyişilir” kəlamı kimə məxsusdur

- a) Platona;
- b) Kanta;
- c) Heraklitə**
- d) Hegelə”
- e) Demokritə.

29. Afinada təsis edilmiş fəlsəfi məktəb “Akademiya” kim tərəfindən yaradılmışdır?

- a) Aristotel;
- b) Demokrit;
- c) Platon**
- d) Sokrat;
- e) Pifaqor.

30. “Özünü dərk et!” aforizmi antik filosoflardan kimə məxsusdur:

- a) Falesə;
- b) Prataqora;
- c) Sokrata**
- d) Heraklitə;
- e) Platona.

31. “İnsan hər bir varlığın ölçüsüdür” kəlamı kimə məxsusdur?

- a) Sokrata;
- b) Kanta;
- c) Marksa;
- d) Protaqora**
- e) Platona.

32. Aşağıdakılardan hansı Hind fəlsəfəsinin qeyri-ortodoksal məktəbidir:

- a) yoqa;
- b) mimansa;
- c) vedanta;
- d) buddizm**
- e) vayşeşika;

33. Qədim Çin fəlsəfəsində hadisələrin qanunauyğun gedişi haqqında ideyaları hansı məktəb irəli sürmüşdür:

- a) konfusiçilik;
- b) legizm;
- c) daosizm**
- d) moizm;
- e) adlar məktəbi;

34. “Nirvana” anlayışı hansı cərəyana məxsusdur:

- a) sufizm;

- b) caynizm;
- c) konfusiçilik;
- d) buddizm;**
- e) çarvaklar-lokayatlar;

35. Qədim Hind fəlsəfəsinin ortodoksal məktəblərinin aparıcı mövzusununə təşkil edirdi:

- a) ontoloji problemlər;
- b) qnoseoloji problemlər;
- c) insan-cəmiyyət mövzusu**
- d) təbiət;
- e) məişət məsələləri

36. Qədim Yunan fəlsəfəsində maddi başlanğıc prinsipindən çıxış edənlər hansılardır:

- a) pifaqorçular, milet məktəbi, Heraklit;
- b) atomistlər, milet məktəbi, Heraklit**
- c) empedokl, atomistlər, Anaksaqor;
- d) Eleya məktəbi, pifaqorçular, Sokrat;
- e) Aristotel, Platon, Sokrat;

37. Antik yunan fəlsəfəsinin hansı inkişaf mərhələləri vardır:

- a) sokrataqədərki, klassik, ellinizm**
- b) klassik, qeyri-klassik mərhələ, ellinizm
- c) ellinizm, roma mərhələsi, erkən klassika
- d) sokrataqədərki, roma mərhələsi, sofistika
- e) qeyri-klassik, roma mərhələsi?

38. Daosizm irəli sürmüşdür:

- a) hadisələrin qanunauyğun gedişi haqqında ideyaları**
- b) esxatoloji ideyaları
- c) volyuntarist ideyaları
- d) kreasionizm ideyalarını
- e) geosentrizmi

39. Maxavira Vardxamana hansı cərəyanın banisidir

- a) **Caynizm**
- b) Ekzistensializm
- c) Buddizm
- d) Daosizm
- e) Empirizm

40. Buddizmin mərkəzi anlayışını göstərin

- a) **Nirvana**
- b) Ekzistensiya
- c) Təbii yol
- d) Monada
- e) Atom

41. Allahın mahiyyəti haqqında dini təlimlər məcmusuna nə deyilir:

- a) **teologiya**
- b) monadologiya
- c) antroposentrizm
- d) fenomenologiya
- e) ontologiya

42. Sxolastika nədir:

- a) Allahın mahiyyətinin dərkində zəkanın rolunu inkar edən fəlsəfə
- b) **məntiqi-qnoseoloji problemlərin üstünlüyü və öz mücərrədliyi ilə seçilən fəlsəfi düşüncə tipi**
- c) Allahın mənşəyi haqqında təlim
- d) elmin mənşəyi haqqında təlim
- e) idrak nəzəriyyəsi

43. Orta əsr fəlsəfəsinin səciyyəvi cəhətlərindən biri hansı idi

- a) **teosentrizm**
- b) kosmosentrizm
- c) antroposentrizm
- d) rasionalizm
- e) humanizm

44. Var-düvlətin artmasını Allaha xoş gedən əməl sayan hansıdır?

- a) Katolisizm
- b) Pravoslavlıq
- c) Yunan-katolisizmi
- d) İslahatçılıq
- e) **Protestantizm**

45. Teosentrizmə, kainatın mərkəzi

- a) **Allahdır**
- b) insandır
- c) təbiətdir
- d) kosmosdur
- e) cəmiyyətdir

46. Xristianlıqda əmək necə başa düşülür

- a) cənnətə dəşmə vasitəsi kimi
- b) Allaha qovuşma vasitəsi kimi
- c) Dinin inkişaf yolu kimi
- d) Müqəddəs olmaq vasitəsi kimi
- e) **Günahları yumaq vasitəsi kimi**

47. Anaksimən

- a) **Milet məktəbinin nümayəndəsidir**
- b) Pozitivistdir
- c) Ekzistensialistdir
- d) Postozitivistdir
- e) Eley məktəbinin nümayəndəsidir

48. Orta əsr fəlsəfəsində universalilərin şüurdan asılı olmayaraq mövcud olduğunu hansı təlim bəyan edirdi:

- a) **nominalizm**
- b) realizm
- c) universalizm
- d) konseptualizm
- e) ehkamçılıq

49. Esxatologiya nədir:

- a) dəyərlər haqqında təlim
- b) varlıq haqqında təlim
- c) **dünyanın və insanın son taleyi haqqında təlim**
- d) insanın mənşəyi haqqında təlim
- e) cəmiyyətin mənşəyi haqqında təlim

50. Dünyanın Allah tərəfindən heçdən yaradıldığını bəyan edən dünyagörüş necə adlanır:

- a) **kreasionizm**
- b) dialektika
- c) dualizm
- d) monoteizm
- e) monizm

51. Aşağıda göstərilən filosoflardan hansı patristikanın görkəmli nümayəndəsi olmuşdur:

- a) Kuzanski
- b) **Avqustin**
- c) Siseron
- d) Platon
- e) Aristotel

52. Ehkamçılıq hansı dövrün fəlsəfəsinin səciyyəvi cəhətini təşkil edirdi:

- a) **Orta əsr**
- b) İntibah
- c) Yeni Dövr
- d) postindustrializm

e) antik dövr

53. antik

- a) **Orta əsr**
- b) İntibah
- c) Maarifçilik
- d) postindustrializm
- e) antik

54. Orta əsrlər Avropada fəlsəfəsində cərəyanı göstərin

- a) **nominalizm**
- b) empirizm
- c) rasionalizm
- d) skeptisizm
- e) pragmatizm

55. Tarixin gedişinin və hər bir insanın taleyinin Allah tərəfindən şərtləndirdiyini bəyan edən prinsip necə adlanır:

- a) fideizm
- b) **providensializm**
- c) kreasionizm
- d) monoteizm
- e) monizm

56. Xristian fəlsəfəsinin və ilahiyyatının əsaslarını qoymuş “Kilsə atalarının” yaradıcılıq dövrü (III-VIII əsrlər) necə adlanır:

- a) apologetika
- b) **patristika**
- c) sxolastika
- d) dialektika
- e) metafizika

57. Formal məntiq problemlərinə maraqlı, teologiyaya tabe olma kimi cəhətlər aşağıdakılardan hansına məxsusdur:

- a) mistikaya
- b) sxolastikaya**
- c) rasionalizmə
- d) empirizmə
- e) aqnostisizmə

58. Nominalizm və realizm cərəyanları hansı dövrün fəlsəfəsinə aiddir

- a) Orta əsr fəlsəfəsi**
- b) Industrial fəlsəfə
- c) Postmodern
- d) Antik fəlsəfə
- e) İntibah fəlsəfəsi

59. Orta əsr Qərb fəlsəfəsində həqiqi varlıq

- a) ideyalar aləmidir
- b) Allahdır**
- c) insandır
- d) cəmiyyətdir
- e) dövlətdir

60. Foma Akvinski kimdir

- a) Orta əsr filosofu**
- b) Industrializm dövrünün filosofu
- c) Postmodernist
- d) Antik filosofu
- e) İntibah filosofu

61. Sufizmi islam şəriətinə uyğunlaşdıran filosof

- a) Qəzali**
- b) Bəhmənyar
- c) İbn Haldun
- d) İbn Rüşd

e) Həllac

62. İbn Haldunun fikrincə kimlər dövləti idarə edə bilməz

- a) **Quranla məşğul olan alimlər**
- b) filosoflar
- c) sənətkarlar
- d) xalq
- e) bunlardan heç biri

63. XIX-XX əsrlər Azərbaycan fəlsəfəsi üçün hansı problemlər səciyyəvidir

- a) idrak problemləri
- b) ontoloji problemlər
- c) **sosial - siyasi məsələlər**
- d) antropologiya məsələlər
- e) etika və estetika problemləri

64. "İkili həqiqət" konsepsiyasının müəllifini göstərin

- a) **İbn Rüşd**
- b) al-Farabi
- c) İbn-Sina
- d) al-Qazali
- e) al-Kindi

65. Aşağıda göstərilən bəndlərdən hansı al-Kindiyə aiddir:

- a) **Şərq peripatetizminin banisi**
- b) sufizmin nümayəndəsi
- c) empiriizmin banisi
- d) rasionalizmin banisi
- e) ekzistensializmin nümayəndəsi

66. Fərabinin xidmətlərini göstərin

- a) empiriizmin banisi
- b) Şərqdə Aristotel təliminin şərhçisi**
- c) sufizmin nümayəndəsi
- d) ortodoksal islam fəlsəfəsinin nümayəndəsi
- e) düzgün cavab yoxdur

67. Fərabiyə görə, fəlsəfə

- a) Allah aləmi haqqında bilikdir
- b) varlığın ümumi xassələri haqqında bilikdir
- c) ilahi və elmi biliklərin qarşılıqlı əlaqəsidir
- d) səbəblər haqqında bilikdir**
- e) idrakın haqqında təlimdir

68. «İşiq fəlsəfəsi» əsərinin müəllifi kimdir:

- a) A.Bakıxanov
- b) M.F. Axundov
- c) Şihabəddin Yəhya Sührəvərdi**
- d) N.Nərimanov
- e) N.Tusi

69. Sufi qnoseologiyasında idrakın aşağıdakı formaları mövcuddur:

- a) rəsonal idrakın formaları
- b) Empirik idrak formaları
- c) Mühazirə, aşkar etmə, və daxili müşahidə**
- d) Duyğu, təsəvvür
- e) Mühakimə, əqli nəticə

70. Təsəvvüf nədir?

- a) Xüsusi növ bilikdir
- b) İdrak mərhələsidir
- c) Sufizm haqqında təlimdir**
- d) Nəzəri biliklər sistemidir
- e) Qərbdə Şərq fəlsəfəsi bu adla tanınır

71. Sufi qnoseologiyasında idrakın hansı mərhələsinə üstünlük verilir

- a) Hissi və Empirik mərhələ
- b) Rasional və məntiqi təfəkkür
- c) **İrrasional və Ezoterik**
- d) Hissi və məntiqi mərhələ
- e) Rasional və Elmi idrak

72. Şərqi fəlsəfəsində emanasiya nəzəriyyəsi hansı cərəyanın əsasıdır

- a) **İşraqilik**
- b) Sufizm
- c) Hürufilik
- d) Peripatetizm
- e) Panteizm

73. Xristianlıq əməkdə nəyi görürdü?

- a) Cənnətə düşmə vasitəsi
- b) Tanrıya qovuşmaq üsulu
- c) Dini inkişaf etdirmək yolu
- d) Müqəddəslik zirvəsinə yüksəlmək vasitəsi
- e) **İnsanın günahını yumaq vasitəsi**

74. Əbülhəsən Bəhmənyar varlığı hansı növlərə bölür:

- a) **vacib və mümkün**
- b) maddi və mənəvi
- c) maddi və ideal
- d) canlı və cansız
- e) substansiya və substrata

75. Şərqi peripatetiklərinə görə ilk səbəbdən emanasiya prosesində çıxan ilk nəticə:

- a) əqlidir
- b) hisslərdir
- c) cəmiyyətdir
- d) təbiətdir
- e) işıqdır

76. Aşağıda göstərilənlərdən hansı Şərq peripatetizminin görkəmli nümayəndələridir

- a) **Əl-Kindi, Fərabî**
- b) Qəzali, Ər-Razi
- c) İbn Sina, Bıruni
- d) Nəsimi, İbn Rüşd
- e) E.Miyanəci, Ş.Sührəvərdi

77. Orta əsr Şərq fəlsəfəsi hansı istiqamətlərdə inkişaf edirdi

- a) **peripatetizm, sufizm**
- b) antropologiya, kosmosentrizm
- c) naturfəlsəfə, sxolastika
- d) mistika, panteizm
- e) sosial fəlsəfə, antropologiya

78. al-Kindi fəlsəfənin hansı növlərinin fərqləndirir?

- a) elmi və qeyri-elmi
- b) **nəzəri və praktiki**
- c) dini və elmi
- d) rasionall və irrasional
- e) bunlardan heç biri

79. al-Fərabî hansı bilik növlərini fərqləndirir?

- a) **praktiki və nəzəri**
- b) tətbiqi və fundamental
- c) dini və elmi
- d) rasionall və irrasional
- e) ezoterik və məntiqi

80. Azərbaycanda ortodoksal islam fəlsəfəsinin nümayəndələri

- a) **Ə. Bərdəli, M. Ərdəbili, Ə.Xünəci**
- b) Ə.Bərdəi, M.Həllac, Nəimi
- c) S. Urməvi, Rəcəbəli Təbrizi
- d) Sərrac Tusi, Eynəliqəzzat Miyanəci
- e) Ə.Bəhmənyar, S. Urməvi, Ş.Y. Söhrəvərdi

81. C.Lokk hansı fəlsəfi mövqedən çıxış edirdi?

- a) Rasionalizm;
- b) Obyektiv idealizm;
- c) Dini sxolastika;
- d) Panteizm;
- e) **Sensualizm və empirizm**

82. "Məntiq elmi" əsərinin müəllifi kimdir?

- a) Fixte;
- b) Kant;
- c) Şelling;
- d) Feyerbax;
- e) **Hegel**

83. Fransız metafizik materialistləri kimlərdir

- a) Volter, Didro, Haydegger;
- b) Kant, Russo, Dalamber;
- c) **Lametri, Holbax, Helvetsi**
- d) Yaspers, Volter, A.Kamyu;
- e) Didro, Holbax, Spinoza?

84. Klassik alman fəlsəfəsində dialektik inkişaf qanunlarını hansı filosof sistemləşdirmişdir:

- a) Fixte;
- b) Hegel**
- c) Şelling;
- d) Kant;
- e) Feyerbax?

85. Empirizm cərəyanı idrakın mənbəyini görürdü:

- a) dində
- b) riyaziyyatda
- c) incəsənətdə
- d) təcrübədə**
- e) təfəkkürdə

86. “Düşünürəm, deməli, mövcudam” aforizmi kimə məxsusdur?

- a) F.Bekona
- b) C.Lokka
- c) Q.Leybmitsə
- d) Q.Qalileyə
- e) R.Dekarta**

87. Dekarta görə substansiya

- a) Allahın yaratdıqlarıdır**
- b) İnsanın yaratdıqlarıdır
- c) Özü-öz mövcudluğunu şərtləndirən varlıqdır
- d) Kainatdır
- e) Şüurdur

88. Spinozaya görə substansiya aşağıdakılardan hansıdır

- a) materiya
- b) ruh
- c) canlılar aləmi
- d) təbiət**
- e) bunların hec biri

89. İndustrializm dövrünə təsadüf edən panteizm nədir?

- a) İnsanın təbiətlə vəhdət təşkil etməsi
- b) Cəmiyyətin təbiətlə yekcinsliyi
- c) Tanrının insanla qarşı-qarşıya qoyulması
- d) Təbiətin və insanın fərqli mahiyyət daşması
- e) **Tanrının təbiətlə eyniləşdirilməsi**

90. Holbaxa görə materiyanın əsas atributu nədir?

- a) Uzunluğu və eni
- b) Məkan
- c) Zaman
- d) əşyavilik
- e) **hərəkət**

91. Biliklərin yeganə mənbəyini Feyerbax nəyi hesab edir?

- a) Qavrayış
- b) Təfəkkür
- c) Hafizə
- d) Təxəyyül
- e) **Duyğular**

92. Substansiyanın yeganə olduğunu iddia edən kimdir:

- a) Kant
- b) **Spinoza**
- c) Dekart;
- d) Leybnis;
- e) Demokrit;

93. Substansiyanın dualizmi ideyası kimə məxsusdur:

- a) Hegelə;
- b) Platona;

- c) Haydeggerə
- d) İbn-Sinaya
- e) **Dekarta**

94. Helvetsi və Kondilyak nəyi eyniləşdirdi:

- a) Materiya və ideyanı;
- b) Cəmiyyət və təbiəti;
- c) Cism və ruhu
- d) Nəzəriyyə və təcrübəni;
- e) **Hissi və ağılı;**

95. Kantın aprior mühakimələri nəyi bildirir?

- a) Müşahidə edilən hissləri;
- b) Müsbət(pozitiv) xarakterli mühakimələri;
- c) Bir-birindən fərqli olan fikirləri;
- d) Praktiki səciyyə daşıyan fikirləri;
- e) **Təcrübəyəqədərki mühakimələri**

96. Kantın “Özündə şeylər” anlayışı nəyi bildirir?

- a) Təbiət üsürlərini;
- b) Qeyri-maddi, ideal mövcudatı;
- c) Praktiki səciyyə daşıyan hissləri;
- d) İnsanın duyğu və qavrayışını;
- e) **Duyğuları oyadan xarici reallıqları**

97. Fixtenin “Mütləq Mən” anlayışı nəyi bildirir?

- a) İnsanın ümumi şəkildə tamlığı;
- b) Subyektin imkanları;
- c) Fərdin idrakı qabiliyyəti;
- d) İnsanın özünü idrakı;
- e) **Bütün mövcudatın mütləq başlanğıcı**

98. Aşağıdakılardan hansı XVII əsrin rəşionalizminin xüsusiyyətlərini şərtləndirmişdi:

- a) Riyaziyyat;
- b) Estetika;
- c) Siyasət;
- d) İqtisadiyyat;
- e) **Məntiq**

99. Dünyanın vahid başlanğıcdan necə yaranmasını Şelling nəyin vasitəsilə dərk edilməsini məhkəm hesab edirdi

- a) "Mütləq mən" in empirizmi vasitəsilə
- b) Subyektin təşəkkülü vasitəsi ilə
- c) Fərdin mənəvi mkanları vasitəsilə
- d) Rasional qavrayış vasitəsi ilə
- e) **İntellektual intuiasiya vasitəsi ilə**

100. Maarifçiliyin sosial idealı öz ifadəsini

- a) teokratik cəmiyyət ideyasında
- b) monarxiyanın təbliğində
- c) elmin tərəqqisinə çalışmalarında
- d) **ağlın prinsipləri əsasında cəmiyyəti yenidən qurmaq çağırışlarında**
- e) materializmə meyli olmalarında tapmışdır

101. Həyat fəlsəfəsinin nümayəndəsini göstərin

- a) Kamyu
- b) Freyd
- c) **Nitşe**
- d) Fromm
- e) Junq

102. Husserl bu cərəyanlardan hansının əsasını qoymuşdur:

- a) psixozanaliz
- b) personalizm
- c) **fenomenologiya**
- d) hermenevtika
- e) obyektiv idealizm

103. " Dildən düzgün istifadə edilməməsi psevdoproblemlər, o cümlədən fəlsəfi psevdoproblemlər yaradır" tezisini müdafiə edən cərəyanı göstərin

- a) **Neopozitivizm**

- b) neofreydizm
- c) Marksizm
- d) Ekzistensializm
- e) obyektiv idealizm

104. Fəlsəfənin idraki dəyərini inkar edən cərəyanı göstərin

- a) pozitivizm**
- b) neofreydizm
- c) Freydizm
- d) fenomenologiya
- e) ekzistensializm

105. Fəlsəfi biliyin bir istiqaməti kimi "elm fəlsəfəsi" meydana gəldi

- a) Marksizm fəlsəfəsində
- b) XIX əsrin ikinci yarısında**
- c) Orta əsrlərdə
- d) İntibah dövründə
- e) Yeni Dövrə

106. Həyatın mənası, həyat və ölüm problem hansı filosofun fəlsəfəsinin mərkəzi problemlərindən biridir

- a) Şopenhauer**
- b) Marks
- c) Aristotel
- d) Dekart
- e) Bekon

107. Haydeggerin başlıca anlayışını göstərin

- a) Allaha doğru varlıq
- b) məyusluğa doğru varlıq
- c) həyata doğru varlıq;
- d) xoşbəxtliyə doğru varlıq

e) **ölümə doğru varlıq**

108. Sərhəd situasinya anlayışı hansı cərəyanda mühüm yer tutur

- a) Praqmatizmdə
- b) Ekzistensializmdə**
- c) Strukturalizmdə
- d) Fenomenologiyada
- e) Personalizmdə

109. Postmodernizm fəlsəfəsinin bir xarakterik xüsusiyyəti hansıdır

- a) həddi olan tədqiqat əsasları
- b) rasionalizm
- c) tarixi optimizm
- d) obyektiv gerçəkliyin simvolik rəmzlərlə**
- e) empirizm

110. Müasir fəlsəfə sıx bağlıdır

- a) Elmlə**
- b) dinlə
- c) incəsənətlə
- d) ideologiya ilə
- e) ekologiya ilə

111. Hakimiyyətə iradənin olması, canlı olan hər şeyin özünü təsdiqə can atdığını deyən filosofu göstərin:

- a) Nietzsche**
- b) Şopenhauer
- c) Kant
- d) Marx
- e) Engels

112. “Fəlsəfə göydən yerə enməli və insan həyatının praktik problemləri həll etməlidir” tezisini irəli sürən təlim

- a) pozitivizm
- b) fenomenologiya
- c) personalizm
- d) praqmatizm**
- e) Freydizm

113. Hermenevtika nədir

- a) başqasının mətndə ifadə olunmuş fərdiliyinin dərkə sənəti
- b) Müqəddəs kitabların şərhə
- c) dünyanın bədii dərkə üsulu
- d) Dil nəzəriyyəsi
- e) işarələr və işarələr sistemi haqqında elm

114. Müasir Qərb fəlsəfəsində anlamı idrakın metodu kimi qəbul edən cərəyanı göstərin

- a) **Hermenevtika**
- b) nominalizm
- c) personalizm
- d) strukturalizm
- e) fenomenologiya

115. Fəlsəfənin XX əsrdə ortaya çıxan sahələrindən birini göstərin:

- a) subyektiv idealizm
- b) antropoloji materializm
- c) **strukturalizm**
- d) nominalizm
- e) obyektiv idealizm

116. İnsanın tənhalığa məhkum olduğunu söyləyən fəlsəfi cərəyanı göstərin

- a) Marksizm
- b) pragmatizm
- c) volyuntarizm
- d) **Ekzistensializm**
- e) Freydizm

117. Müasir Qərb fəlsəfəsində irrasionalist cərəyanı göstərin

- a) neopozitivizm
- b) strukturalizm
- c) pragmatizm
- d) **ekzistensializm**

e) marksizm

118. Ekzistensialistlərin diqqət mərkəzində duran varlıq forması hansıdır

- a) təbiətin varlığı
- b) insanın fərdi varlığı**
- c) cəmiyyətin varlığı
- d) cəmiyyətin varlığı
- e) Mütləq ruhun varlığı

119. İnsanın mütləq şəkildə azad olması, tənha olması, onun əsl mahiyyətinin sərhəd siruasialarda üzə çıxdığını bildiren fəlsəfi cərəyanı göstərin

- a) neopozitivizm
- b) strukturalizm
- c) psixoanalz
- d) personalizm
- e) eksitensializm**

120. İnsanı özü özünü determinasiya edən, özü özünü yaradan varlıq kimi nəzərdən keçirən fəlsəfi cərəyanı göstərin

- a) freydizm
- b) ekzistensializm**
- c) fenomenologiya
- d) praqmatizm
- e) pozitivizm

121. “Qeyri-varlıq” məfhumunun sinonimləri aşağıdakılardan hansılardır?

- a) gerçəklik və reallıq;
- b) yoxluq və qeyri-mövcudluq;**
- c) varlıq və yoxluq;
- d) var olma və yoxluq;
- e) mövcudluq və gerçəklik.

122. Yalnız bir substansiyadan çıxış edən fəlsəfi cərəyan necə adlanır?

- a) idealizm;
- b) materializm;
- c) monizm;**
- d) dualizm;
- e) aqnostisizm.

123. Ontologiya hansı məsələni özünə daxil edir?

- a) biliyin mənşəyi;
- b) dünyanın mənşəyi və onun universal əlaqələri;**
- c) şüur və ideyaların mənşəyi;
- d) anlayış və mühakimələrin mənşəyi;
- e) ziddiyyətlərin mənşəyi və formaları

124. Ontologiya nə haqqında təlimdir?

- a) idrak təlimi;
- b) varlıq təlimi;**
- c) inkişaf təlimi;
- d) ziddiyyətlər təlimi;
- e) dəyərlər təlimi.

125. Varlıq haqqında fəlsəfi təlim necə adlanır:

- a) qnoseologiya;
- b) antropologiya;
- c) ontologiya**
- d) aksiologiya;
- e) praksiologiya?

126. Varlığın fəlsəfi anlayışının mahiyyəti nədən ibarətdir:

- a) varlıq obyektiv mövcud olanı ifadə edən fəlsəfi kateqoriyadır
- b) varlıq dəyişkənliyi bildirən anlayışdır;
- c) varlıq bütün mövcud olanı ifadə edən fəlsəfi kateqoriyadır;**
- d) varlıq ideyalar aləmini bildirən anlayışdır;
- e) varlıq subyektiv mövcudluğu bildirən anlayışdır;

127. Varlığın əbədi və ideal dəyəərə malik olduğunu kim təxmin edir?

- a) Fales;
- b) Sokrat;
- c) Platon;**
- d) Protoqor;
- e) Heraklit.

128. Varlığın formaları hansı bənddə düzgün qeyd edilmişdir:

- a) təbiət, bitgilər aləmi;
- b) cəmiyyət, maddi istehsal;
- c) şüur, mənəvi varlıq;
- d) mənəvi varlıq, insan**
- e) materiya, cansız təbiət?

129. Substansiya anlayışının mahiyyəti nədən ibarətdir:

- a) bütün mövcudluq;
- b) özü-özünün səbəbi olan müstəqil varlıq**
- c) dünyada baş verən dəyişkənlik;
- d) obyektiv mövcudluq;
- e) subyektiv mövcudluq?

130. Təbiətin varlığını fəlsəfenin hansı bölməsi öyrənir:

- a) praksiologiya;
- b) aksiologiya;
- c) naturfəlsəfə;**
- d) antropologiya;
- e) ontologiya?

131. Engelsin təklif etdiyi hərəkət formalarına aid deyil?

- a) mexaniki
- b) fiziki
- c) sosial

- d) kimyəvi
- e) **lazer**

132. Ontologiya üzrə aşağıdakı məsələləri birləşdirir:

- a) biliyin mənşəyi
- b) **dünyanın mənşəyi və onun universal əlaqələri**
- c) ideyaların mənşəyi
- d) anlayış və mühakimələrin mənşəyi
- e) idrakın prinsiplərini

133. Varlığın atributunu göstərin:

- a) **məkan**
- b) tənəzzül
- c) tərəqqi
- d) materiya
- e) idrak

134. Varlığın atributu nədir?

- a) məkan;
- b) sükunət;
- c) zaman;
- d) **hərəkət;**
- e) təkamül.

135. Orta əsr Qərb fəlsəfəsinin ontoloji prinsipi nə idi?

- a) rasionalizm;
- b) **kreasionizm;**
- c) formalizm;
- d) tarixilik;
- e) vəhy.

136. Zaman anlayışının fəlsəfi mahiyyəti nədən ibarətdir:

- a) obyektiv mövcudluq

- b) maddi predmetlərin ölçüsü
- c) subyektiv mövcudluq
- d) hadisələrin baş vermə ardıcılığı və müddəti**
- e) bütün mövcudluq

137. Materiyanın təşkili səviyyələrinə aiddir

- a) canlı, cansız materiya və sosial səviyyə**
- b) maddi mühit, qeyri-maddi mühit
- c) elementar hissəciklər və ideyalar səviyyəsi
- d) canlı və cansız materiya
- e) makro- və mikroaləm

138. Məkan və zaman konsepsiyalarını göstərin

- a) dialektik və materialist
- b) metafizik və idealist
- c) substansional və relasyon**
- d) dualist və monist
- e) hissi və rasional

139. Hərəkətin formalarının təsnifatını təklif etmişdir:

- a) Aristotel
- b) Hegel
- c) Engels**
- d) Kant
- e) Platon

140. Məkan anlayışının fəlsəfi mahiyyəti nədən ibarətdir:

- a) subyektiv mövcudluq
- b) hadisələrin baş vermə ardıcılığı və müddəti
- c) obyektiv mövcudluq
- d) bütün mövcudluq
- e) predmetlərin ölçüsü və yerləşmə qaydası**

141. İnsanı fəaliyyətin subyekti kimi xarakterizə edən anlayışı göstərin

- a) **Şəxsiyyət**
- b) fərdiyyət
- c) fərd
- d) qəhrəman
- e) tarixi şəxsiyyət

142. Növün tək bir nümayəndəsi kimi insane

- a) vətəndaşdır
- b) adamdır
- c) şəxsiyyətdir
- d) **fərddir**
- e) fərdiyyətdir

143. Qərb fəlsəfəsində insanı öz düşüncələrinin mərkəzinə qoyan ilk filosof olmuşdur

- a) Avqustin
- b) F. Akvinski
- c) Kant
- d) **Sokrat**
- e) Heraklit

144. Maddi və mənəvi nemətlərin yaradılması istiqamətində insanın məqsədyönlü fəaliyyəti adlanır

- a) fəallıq
- b) layihələşdirmə
- c) **əmək**
- d) yaradıcılıq
- e) davranış

145. İnsanı Allah tərəfindən təyin olunmuş dünya nizamının bir hissəsi kimi nəzərdən keçirən dövr hansıdır

- a) **orta əsrlər**
- b) antik
- c) Yeni Dövr
- d) postindustrializm
- e) Maarifçilik

146. Sosiallığı insanı heyvandan fərqləndirən əsas cəhət kimi nəzərdən keçirən antik filosofu kim olmuşdur

- a) Sokrat
- b) Protaqor
- c) Qorqiy
- d) **Aristotel**
- e) Platon

147. İnsanın mövcudluğu mütləq nizam və kosmos kimi qavranılan münasibətlər sistemində nəzərdən keçirilən dövr hansıdır

- a) orta əsrlər
- b) **antik**
- c) Yeni Dövr
- d) postindustrializm
- e) Maarifçilik

148. Fərdilik nədir

- a) **bir fərdi digər fərdlərdən fərqləndirən cəhətlər**
- b) insanın sosial keyfiyyətləri
- c) insanın təbiəti
- d) insanın psixologiyası
- e) insanın bioloji keyfiyyətləri

149. İnsanı təbiətin bir element kimi götürən və onun heyvanlarla birgə eyni qanunlara tabe olduğunu iddia edən cərəyan adlanır

- a) rasionalizm
- b) **naturalizm**
- c) sosiologizm

- d) humanizm
- e) pozitivizm

150. İnsanın istənilən hərəkətini əvvəlcədən müəyyən edilmiş bir hadisə kimi götürən təlim adlanır

- a) nigilizm
- b) pragmatizm
- c) **fatalizm**
- d) volyuntarizm
- e) rasionalizm

151. İnsanın mahiyyətini biolojiləşdirən cərəyanı göstərin

- a) **Sosial-darvinizm**
- b) ekzistensializm
- c) Marksizm
- d) fenomenologiya
- e) Darvinizm

152. " Məqsəd vasitəyə bəraət qazandırır " tezisini hansı təlim irəli sürür

- a) hedonizm
- b) asketizm
- c) providensializm
- d) **pragmatizm**
- e) rasionalizm

153. "Yaşamaq - həzz almaqdır " tezisini irəli sürən cərəyan

- a) asketizm
- b) pragmatizm
- c) **hedonizm**
- d) utilitarizm
- e) rasionalizm

154. Təhtəl şüuru insanın varlığının ən mühüm amili kimi nəzərdən keçirən kim olmuşdur

- a) Engels
- b) Marks
- c) Darvin
- d) Lenin
- e) **Freyd**

155. Həyatın mənası sualı insanı əsasən ona görə narahat edir ki, o

- a) zəifdir
- b) **fanidir**
- c) tənhadır
- d) filosofdur
- e) sadalananlardan heç biri

156. İnsanı təbiətin bir hissəsi, hissi-cismani varlıq kimi səciyyələndirən alman klassik fəlsəfəsinin nümayəndəsi kimdir

- a) Hegel
- b) **Feyerbax**
- c) Fixte
- d) Kant
- e) Şelling

157. İnsanla cəmiyyətin bir-biri ilə qarşılıqlı bağlı olan qərarlaşma prosesi necə adlanır:

- a) **antropososiogenez**
- b) ontogenez
- c) filogenez
- d) sosiogenez
- e) antropoqenez

158. F.Engelsə görə, insanın tarixi varlığı və inkişafının əsasında duran fəaliyyət hansıdır

- a) **əmək**
- b) fikri

- c) iqtisadi
- d) siyasi
- e) oyun

159. Antropogenezin əmək nəzəriyyəsinin nümayəndəsi kimdir

- a) **Engels**
- b) Marks
- c) Darvin
- d) Lenin
- e) Freyd

160. Engels antropogenezin hansı nəzəriyyəsinin nümayəndəsi olmuşdur

- a) **əmək**
- b) psixoloji
- c) iqtisadi
- d) siyasi
- e) əxlaqi

161. Yeni dövr fəlsəfidə empirizmin nümayəndəsi kimdir?

- a) R.Dekart
- b) B.Spinoza
- c) **F.Bekon**
- d) Q.Leybnits
- e) K.Helvetsi

162. Aqnostisizm

- a) **Obyektiv dünyanın mahiyyətinin dərk edilənliyini inkar edən təlim**
- b) varlıq haqqında təlim
- c) Allah haqqında təlim
- d) 20-ci əsr fəlsəfəsində cərəyan
- e) dəyərlər haqqında təlim

163. İnsanın mahiyyəti deyil, yalnız hadisələri dərk etdiyini iddia edənlər adlandırılır

- a) apologetlər
- b) dogmatiklər
- c) qnostiklər
- d) aqnostiklər**
- e) Deistlər

164. Şüur vasitəsilə varlığın tərəf və əlaqələrinin dərkinə deyilir

- a) introspeksiya
- b) dərk**
- c) refleksiya
- d) praktika
- e) anlama

165. Nəzəri idraka aiddir

- a) induksiya**
- b) müşahidə
- c) sınaq
- d) ölçü
- e) analogiya

166. Ayrı-ayrı müddələrdən daha ümumi xarakterli müddələrə keçid adlanır

- a) deduksiya
- b) induksiya**
- c) analogiya
- d) modelləşdirmə
- e) abstraksiya

167. Fikirdə hisəslərin tam şəklinə gətirilməsinə deyilir

- a) təhlil
- b) korrelyasiya
- c) sintez**
- d) eyniləşdirmə
- e) analogiya

168. Praktikanın idrak prosesində rolu hansıdır:

- a) praktika təbiətin dəyişdirilməsinə yönəlmiş mənəvi fəaliyyətdir;
- b) praktika idrakın mənbəyi və həqiqətin meyarıdır**
- c) praktika bilik əldə etməyə yönəlmiş elmi eksperimentdir;
- d) praktika bilik əldə etməyə yönəlmiş maddi fəaliyyətdir;
- e) praktika ətraf aləmin dəyişdirilməsinə yönəlmiş maddi fəaliyyətdir?

169. Bir predmetə xas olan bəzi xüsusiyyətlərin buna oxşar digər predmetə məntiqi köçürülməsinə deyilir

- a) ümumiləşdirmə
- b) modelləşdirmə
- c) abstraksiya
- d) analogiya**
- e) sintez

170. Bu cərəyana görə, dünya dərk etmək üçün əsas vasitə zəkadır

- a) intuitivizm
- b) neopozitivizm
- c) rəasionalizm**
- d) metafizika
- e) empirizm

171. İnsanın problemin həlli yolları və şərtlərini bilmədən onu həll etmək qabiliyyəti adlanır

- a) refleksiya
- b) intuisiya**
- c) intellekt
- d) praktika
- e) anlama

172. Şeylərin mənasını dərk etməsi adlanır

- a) bilik
- b) intuisiya
- c) introspeksiya
- d) anlama**
- e) retrospeksiya

173. Materialist sensualizminin nümayəndəsi aşağıda sadalananlardan hansıdır?

- a) R.Dekart
- b) İ.Kant**
- c) C.Lokk
- d) P.Holbax
- e) D.Didro

174. Elmi idrakın empirik və nəzəri səviyyələrinin universal metodu hansılardır?

- a) analiz və sintez; induksiya və deduksiya;**
- b) müşahidə, eksperiment və müqayisə;
- c) abstraktlaşdırma, ümumiləşdirmə və analogiya;
- d) ideallaşdırma və formalaşdırma;
- e) ölçmə, müqayisə və aksiomatik metod.

175. Elmi idrakın hansı səviyyəsinin əsasını təcrübə təşkil edir:

- a) deduktiv;
- b) empirik**
- c) mücərrəd;
- d) nəzəri;
- e) intuitiv?

176. Elmi idrakın hansı səviyyəsi təcrübə faktları ümumiləşdirərək konsepsiyalar hazırlayır:

- a) induktiv;
- b) eksperimental;
- c) empirik;
- d) nəzəri**
- e) intuitiv?

177. İdrak prosesini idarə edən prinsiplərinin, üsul və qaydaların məcmusu necə adlanır:

- a) ağıl;
- b) intuisiya;
- c) metod**
- d) hisslər;
- e) təxəyyül?

178. İdrakın subyektinin obyektlə birbaşa qarşılıqlı təsir prosesi aşağıdakılardan hansıdır

- a) intuisiya
- b) təcrübə**
- c) seyr
- d) abstraksiya
- e) təxəyyül

179. “Hisslər üçün əlçatmaz olan əql üçün də əlçatmazdır” tezisini müdafiə edən cərəyanı göstərin

- a) sensualizm**
- b) solipsizm
- c) intuitivizm
- d) rasionalizm
- e) empirizm

180. Dünyanın dərk edilənliyini inkar edirlər

- a) Aqnostiklər**
- b) materialistlər
- c) teistlər
- d) ekzistensialistlər
- e) ateistlər

181. Ziddiyətsizlik elmiliyin aşağıdakı meyarına aiddir

- a) məntiqi**
- b) empirik
- c) estetik
- d) pragmatik
- e) rasionel

182. mütləqlik, nisbilik, obyektivlik, konkretlik nəyin əsas xassəsidir:

- a) həqiqətin**

- b) materiyanın
- c) zamanın
- d) nəzəriyyərin
- e) hipotezin

183. F.Bekon hansı konsepsiyanın tərəfdarı idi

- a) həqiqətin mütləqliyinin
- b) həqiqətin nisbiliyinin**
- c) həqiqətin əlçatmazlığının
- d) həqiqətin konvensionallığının
- e) həqiqətin ikiliyinin

184. İnsanın mahiyyəti deyil, yalnız hadisələri dərk etdiyini iddia edənlər adlandırılır

- a) apologetlər
- b) dogmatiklər
- c) qnostiklər
- d) aqnostiklər**
- e) Deistlər

185. Həqiqi və praktiki faydalı həqiqətlərin əldə edilməsi metodu kimi Dekart nəyi göstərirdi

- a) empirik intuisiyanı
- b) rasional deduksiyanı**
- c) spekulyativ sintezi
- d) dialektik metodu
- e) seyredici analizi

186. Avqustinin konsepsiyasında həqiqətin meyarı nə idi

- a) təcrübə
- b) zəka
- c) vəhy
- d) eksperiment
- e) belə meyar yox idi**

187. Əgər nəzəriyyənin pronozlaşdırdığı empirik nəticələr praktikada sübuta yetməyirsə, onda nə deyirlər

- a) biliyin verifikasiyası
- b) biliyin falsifikasiyası**
- c) biliyin aprobasiyası
- d) nəzəriyyə və təcrübənin konqruentliyi
- e) biliyin rasionallşaması

188. Koqerentlik nədir:

- a) biliyin özü-özü ilə uzlaşması**
- b) biliyin yeni problemləri qoymaq qabiliyyəti
- c) Biliyin estetik cazibəliyi
- d) Biliyin təkzibedilməzliyi
- e) Yoxlanılmış biliykdən istifadə

189. Əsaslandırılması zəruri olan elmi fərziyyə necə adlanır

- a) hipotez**
- b) əqlinətice
- c) nəzəriyyə
- d) mühakimə
- e) anlayış

190. Dekart həqiqətin meyarını nədə görürdü

- a) Müqəddəs kitabdan alınmış biliklərdə
- b) İdrakın predmeti ilə üst-üstə düşən biliklərdə
- c) Zəkanın şübhə etmədiyi biliklərdə**
- d) Təcrübədə yoxlamadan keçmiş biliklərdə
- e) Sxolastikadan alınmış biliklərdə

191. Praqmatizm həqiqətə hansı tərifi verir

- a) həqiqət sübut olunmuş bir şeydir
- b) həqiqət vərdiş etdiyimiz bir şeydir

- c) **həqiqət faydalı bir şeydir**
- d) həqiqət reallığa uyğun bir şeydir
- e) həqiqət dərk olunmaz bir şeydir

192. Məntiqi anlamın ali pilləsi, fəlsəfi düşünən, ümumiləşdirmələrlə əməliyyat aparan və həqiqəti daha dərindən dərk edən idrak hansıdır

- a) Zəka
- b) əql
- c) hiss
- d) intuisiya
- e) bunlardan heç biri

193. Predmeti tam həcmdə əks etdirməyən həqiqət necə adlanır

- a) intuitiv
- b) mütləq
- c) **nisbi**
- d) obyektiv
- e) subyektiv

194. Verifikasiya prinsipi:

- a) Elmi biliklə dini etiqadı ayırma vasitəsidir;
- b) Təbiətşünaslığı humanitar elmlərdən ayırmağın kriterisidir
- c) **Elmi biliyi qeyri-elmi hökmlərdən ayırmaq vasitəsidir**
- d) Biliyin həqiqətlik dərəcəsini müəyyənləşdirmək prinsipidir
- e) Rasionalizmlə empirizm arasında demarkasiya (ayırma) prinsipidir.

195. Həqiqəti birbaşa dərk etmə qabiliyyəti necə adlanır:

- a) Intellekt
- b) **Intuisiya**
- c) Duyğu
- d) Müşahidə
- e) Qavrayış

196. Praktikanın idrak prosesində rolu hansıdır:
- a) Praktika təbiətin dəyişdirilməsinə yönəlmiş mənəvi fəaliyyətidir
 - b) Praktika idrakın mənbəyi və həqiqətin meyarıdır**
 - c) Praktika bilik əldə etməyə yönəlmiş elmi eksperimentdir
 - d) Praktika bilik əldə etməyə yönəlmiş maddi fəaliyyətidir
 - e) Praktika ətraf aləmin dəyişdirilməsinə yönəlmiş fəaliyyətdir?
197. Predmeti tam həcmdə əks etdirməyən həqiqət necə adlanır
- a) Intuitiv həqiqət
 - b) Mütləq həqiqət
 - c) Subyektiv həqiqət
 - d) Obyektiv həqiqət
 - e) Nisbi həqiqət**
198. Dünyanı olduğu kimi əks etdirən bilik necə adlanır
- a) Yanılma
 - b) Yalan
 - c) Həqiqət**
 - d) Illuziya
 - e) Fantaziya?
199. Məzmunu insandan asılı olmayan bilik necə adlanır:
- a) Obyektiv həqiqət**
 - b) Subyektiv həqiqət
 - c) Nisbi həqiqət
 - d) Mütləq həqiqət
 - e) Intuitiv həqiqət?
200. Marksist fəlsəfə həqiqətin meyarını nədə görür
- a) Etiqadda
 - b) Intuisiyada
 - c) Hisslərdə
 - d) Ağılda
 - e) Praktikada**
201. Sosial idrakın spesifikasiyası nədədir?
- a) burada obyekt rolunda cəmiyyət çıxış edir
 - b) burada obyekt rolunda bütün aləm çıxış edir

- c) burada obyekt rolunda idrak subyektlərinin uəzlərinin fəaliyyəti çıxış edir
- d) burada obyekt rolunda insanın təfəkkürü çıxış edir
- e) heç bir spesifikasiyası yoxdur, adi idraktır

202. Cəmiyyətin və insan fəaliyyətinin varlığının əsası kimi "ədalətlik ideyası" faktorunu hansı filosof irəli sürmüşdür?

- a) Müqəddəs Avqustin
- b) Hegel
- c) Kant
- d) Platon**
- e) E.Fromm

203. Cəmiyyətin və insan fəaliyyətinin varlığının əsası kimi "sosial xarakter" faktorunu hansı filosof irəli sürmüşdür?

- a) Hegel
- b) E.Fromm**
- c) Aristotel
- d) Ş.Monteskyö
- e) Platon

204. Cəmiyyətin və insan fəaliyyətinin varlığının əsası kimi "ilahi niyyət" faktorunu hansı filosof irəli sürmüşdür?

- a) E.Fromm
- b) P.Şaadayev
- c) Hegel
- d) Müqəddəs Avqustin
- e) Akvinalı Foma

205. Cəmiyyətin və insan fəaliyyətinin varlığının əsası kimi "mütləq ideya" faktorunu hansı filosof irəli sürmüşdür?

- a) Feyerbax
- b) Hegel**
- c) Ş.Monteskyö
- d) E.Fromm

e) Platon

206. Cəmiyyətin obyektiv qanunlarını qəbul etməyən filosoflar aşağıdakılardan hansılardır?

- a) F.Bekon və R.Dekart
- b) V.Vindelband və Q.Rikkert**
- c) Ş.Monteskyö və P.3aadayev
- d) K.Marks və F.Engels
- e) V.Arşinov və A.Pançenko

207. Sosial idrakın qnoseoloji tərəfi dedikdə nə başa düşülür?

- a) Sosial idrakın qnoseoloji tərəfi insanın fərdi xüsusiyyətləri ilə bağlıdır
- b) Sosial idrakın qnoseoloji tərəfi idrakın öz xüsusiyyətləri ilə bağlıdır**
- c) Sosial idrakın qnoseoloji tərəfi insanın cəmiyyətdə yeri ilə bağlıdır
- d) Sosial idrakın qnoseoloji tərəfi ayrı-ayrı sosial qurumların xüsusiyyətləri ilə bağlıdır
- e) Sosial idrakın qnoseoloji tərəfi yoxdur

208. Materiyanın ali hərəkət forması kimi ən mürəkkəb idrak obyektini hansıdır?

- a) təbiət
- b) cəmiyyət**
- c) siyasət
- d) din
- e) fəlsəfə

209. Subyektlə obyektin dixotomiyası nəyin hesabına aradan qaldırılır?

- a) hüquqi qanunlar
- b) subyektin şəxsi təcrübəsi**
- c) insanın fəaliyyəti
- d) işlək qanunlar
- e) təbiət qanunları

210. Paradiqma anlayışını elmə hansı filosof gətirib?

- a) Kant

- b) **Kun**
- c) Platon
- d) Aristotel
- e) Hegel

211. Aşağıdakılardan hansı sosial fəlsəfənin paradigması deyil?

- a) kulturoloji
- b) təkamül
- c) providensialist
- d) sinergetika
- e) **tarixi determinizm**

212. Sosial idrakın ontoloji tərəfi dedikdə nə başa düşülür?

- a) Sosial idrakın ontoloji tərəfi sosial fəlsəfənin inkişaf qanunauyğunluqlarını və tendensiyalarını izah edir
- b) **Sosial idrakın ontoloji tərəfi cəmiyyətin varlığını, onun inkişafının qanunauyğunluqlarını və tendensiyalarını izah edir**
- c) Sosial idrakın ontoloji tərəfi təbiətin varlığını, onun inkişafının qanunauyğunluqlarını və tendensiyalarını izah edir
- d) Sosial idrakın ontoloji tərəfi insan şəxsiyyətini, onun inkişafının qanunauyğunluqlarını və tendensiyalarını izah edir
- e) Sosial idrakın ontoloji tərəfi bütövlükdə fəlsəfənin inkişaf qanunauyğunluqlarını və tendensiyalarını izah edir

213. Elmlərin paradigmal inkişafı dedikdə nə başa düşülür?

- a) gerçəliyin ən mühüm əlamətlərini ifadə edən anlayışlar sistemi
- b) problemin nəzəri izahı və sosial-texnoloji, o cümlədən mədəni-informasiya həlli
- c) **insanların həyat fəaliyyəti proseslərinə cəlb olunan kvazireallıqların nəzəri dərk**
- d) nizamlanmanın təsiri altına düşməyən predmet və hadisələr
- e) elmlərin mozaikliyi

214. Kuna görə, paradigma nədir?

- a) gerçəliyin ən mühüm əlamətlərini ifadə edən anlayışlar sistemidir
- b) ən önəmli fəlsəfi kateqoriyadır
- c) **elmin qarşısında duran problemlərə müəyyən baxış və reaksiya üsuludur**
- d) sosial reallığın inqilabi şəkildə dəyişdirilməsidir

e) ziddiyyətsiz nəzəriyyələr məntiqidir

215. Sosial idrakın obyektinə bağlı zətinliklərin əsas səbəbi nədir?

- a) təbiətin açılmamış sirləri
- b) cəmiyyətin çəxtərəfliliyi və müxtəlif keyfiyyətliliyi**
- c) ictimai şüurun formaları
- d) insasnların mədəni cəhətdən geri qalması
- e) cəmiyyətin dərkini qeyri-mümkün olması

216. Sosial idrakın subyektindən danışarkən hansı amil nəzərə alınmalıdır?

- a) obyektivlik faktoru
- b) insanın fərd olması
- c) şəxsiyyət faktoru**
- d) intellekt
- e) şüurluluq faktoru

217. XX əsr şəraitində marksizmin praktiki şərhinin bəttüvləkdə utopik olmasının əsas səbəbi nə idi?

- a) sosial bərabərsizlik
- b) əmtəə-pul mənəşibətlərinin pozitiv potensialının düzgün qiymətləndirilməməsi**
- c) sosial reallığın inqilabi şəkildə dəyişdirilməsi
- d) ziddiyyətsiz nəzəriyyələr məntiqinin tətbiqi
- e) marksizm praktikası heç də utopik deyildi

218. Hazırda yeni informasiya texnologiyalarının tətbiqi şəraitində hansı reallıq qlobal miqyas alır?

- a) obyektiv reallıq
- b) subyektiv reallıq**
- c) sosial reallıq
- d) heç biri
- e) panteist reallıq

219. Mənəvi tələbatın ödənilməsi nəyin strukturuna aiddir

- a) sosial sistemin və münasibətlərin
- b) istehsalat-təsərrüfatçılıq fəaliyyətinin
- c) siyasi sistem və münasibətlərin
- d) cəmiyyətin bütün tələbatların
- e) **cəmiyyətin mənəvi həyatının**

220. Mənəvi istehsal struktur etibarilə hansı növlərdən ibarətdir

- a) hüquqi, iqtisadi
- b) mənəvi, iqtisadi
- c) tərbiyəvi, maarifpərvər
- d) psixoloji , fəlsəfi, mənəvi
- e) **elmi, estetik, dini**

221. Anlayış, kateqoriya, qanunlar şəklində dünyanı nə təkrarlayır?

- a) istehsal, insan əməyi
- b) insanın təxəyyülü, onun fantaziyası
- c) fərziyyə, intuisiya
- d) hisslər emosiyalar
- e) **elm, elmi yaradıcılıq**

222. Mənəviyyatın imperativliyi nədir?

- a) mənəviyyatın xassəsi
- b) mənəvi şüurun cəhəti
- c) mənəvi şüurun elementi
- d) mənəviyyatın tərifı
- e) **mənəvi şüurun xüsusiyyəti**

223. Mənəviyyatın qiymətləndirici – imperativ funksiyasının mahiyyəti nədən ibarətdir?

- a) insan və cəmiyyətin inkişafının ən insanpərvər və perspektiv yollarının axtarışı
- b) insan davranışının tənziətməsi və fərdin davranışının özünütənziətməsi üsulu
- c) mənəvi əxlaqın dəyərləndirmə, norma və qaydalarının formalaşması
- d) mənəvi qayda, norma və prinsiplərin insan əxlaqının digər formaları ilə qarşılıqlı əlaqəsi

e) ictimai həyatın hər bir təzahürünün “ xeyir” və “şər”baxımından qiymətləndirilməsi

224. Dünyagörüşün ali tarixi tipi hansıdır?

- a) elm
- b) mifologiya
- c) din
- d) iqtisadi biliklər
- e) **fəlsəfə**

225. F.Engelsin fikrincə dövlətin əsas xassələri hansılardır?

- a) maddi və mənəvi dəyərlərə malik olma
- b) iqtisadi,siyasi və mənəvi mədəniyyətin formalaşmış halı
- c) istehsal, sosial və ideoloji münasibətlər sisteminin qurulması
- d) iqtisadiyyatın, elmin, mədəniyyətin mövcudluğu
- e) **hakimiyyət aparatının, ərazinin və vergilərin mövcud olması**

226. Hərtərəfli inkişaf etmiş harmonik insan yetişdirmək

- a) **İntibah mədəniyyətinin**
- b) Orta əsrlər mədəniyyətinin
- c) Industrial cəmiyyətin
- d) Qədim yunan mədəniyyətinin
- e) Bunlardan hər birinin əsas vəzifəsi idi

227. Mədəniyyətdə ənənələr

- a) **onun fasiləsizliyini təmin edir**
- b) tərəqqini şərtləndirən amildir
- c) yeniliklərin mənimsənilməsinə yol açır
- d) mühafizəkarlığın əleyhinədir
- e) inqilabi dəyişikliklər tələb edir

228. Varislik əlaqələrini yaradan
- a) maddi istehsaldır
 - b) iqtisadi tərəqqidir
 - c) siyasi təsisatlardır
 - d) ənənələr, tərbiyə və təhsil sistemidir**
 - e) bunların heç biridir

229. Mədəniyyətdə ənənələr
- a) onun fasiləsizliyini təmin edir**
 - b) tərəqqini şərtləndirən amildir
 - c) yeniliklərin mənimsənilməsinə yol açır
 - d) mühafizəkarlığın əleyhinədir
 - e) inqilabi dəyişikliklər tələb edir

230. Varislik əlaqələrini yaradan
- a) maddi istehsaldır
 - b) iqtisadi tərəqqidir
 - c) siyasi təsisatlardır
 - d) ənənələr, tərbiyə və təhsil sistemidir**
 - e) bunların heç biridir

231. Mədəniyyətdə varislik
- a) bioloji xarakter daşıyır
 - b) üzvi aləmin qanunlarına tabedir
 - c) irsiyyətdən irəli gəlir
 - d) sosial məzmun daşıyır**
 - e) bunlardan heç biri deyildir

232. Mədəniyyətin fasiləsizliyi
- a) irsiyyətlə bağlıdır
 - b) yaşayış uğrunda mübarizə ilə şərtlənir
 - c) varislik əlaqələri ilə şərtlənir**
 - d) elmi tərəqqisindən irəli gəlir
 - e) sosial tərəqqiyə istinad edir

233. Mədəniyyətin fəlsəfi anlayışı hansıdır:

- a) **İnsan tərəfindən öz inkişafı üçün yaradılmış maddi və mənəvi dəyərlər məcmusu**
- b) İctimai münasibətlər məcmusu
- c) “Birinci təbiət”
- d) Obyekti hakimiyyət olan siyasi münasibətlərin məcmusu
- e) İnsanın təbiətlə şərtlənən davranış qayda və normaları

234. Tarixi prosesə formasion yanaşma nəyi iddia edir:

- a) Tarixi proses dövrü səciyyə daşıyır
- b) Müxtəlif sivilizasiyaları bir-biri ilə müqayisə etmək olmaz
- c) **Tarixi proses vahid olub ardıcıl olaraq bir sıra mərhələlərdən keçir**
- d) Tarixin ümumi mənası hər bir xalqın öz taleyini özünün müəyyənləşdirilməsindədir
- e) Tarixi proses dalğavari xarakter daşıyır

235. İnsana münasibətdə mədəniyyət

- a) insan fəaliyyətinin məhsuludur
- b) **yalnız insana xas olan keyfiyyətdir**
- c) insanın inkişaf ölçüsüdür
- d) insanın mövcudluq məkanıdır
- e) bunların hamısıdır

236. Mədəniyyətin son hədəfi insanın

- a) maddi rifahın yüksəlməsi
- b) texniki gücünün artması
- c) nəzəri biliklərinin dərinləşməsi
- d) sosial normaların mənimsənilməsi;
- e) **mənəvi zənginləşməsidir**

237. Hansı yanaşmaya görə bəşəriyyətin vahid tarixi yoxdur, yalnız lokal sivilizasiyalar mövcuddur

- a) Formasion yanaşma
- b) Sivilizasiya yanaşma**
- c) Kulturoloji yanaşma
- d) Marksizm
- e) Sosioloji yanaşma

238. Mədəniyyətdə varislik

- a. bioloji xarakter daşıyır
- b. üzvi aləmin qanunlarına tabedir
- c. irsiyyətdən irəli gəlir
- d. sosial məzmun daşıyır**
- e. bunlardan heç biri deyildir

239. Mədəniyyətin fasiləsizliyi

- a) irsiyyətlə bağlıdır
- b) yaşayış uğrunda mübarizə ilə şərtlənir
- c) varislik əlaqələri ilə şərtlənir**
- d) elmi tərəqqisindən irəli gəlir
- e) sosial tərəqqiyə istinad edir

240. Mədəniyyət:

- a) Fərdiyyətçilik deməkdir
- b) İnkişaf ideyasıdır
- c) Fərdi maraqlarla sosial tam arasında harmoniya yaratmaq vasitəsidir**
- d) Siyasi idarəetmə formasıdır
- e) Bunların heç biri deyil

241. İctimai inkişafa formasion yanaşmanın əsası üçün meyar:

- a) Bazar münasibətləridir
- b) Mədəniyyətin tipidir
- c) Məhsuldar qüvvələrin inkişaf səviyyəsidir
- d) maddi nemətlərin istehsal üsuludur**

e) hakim dəyərlər, norma və qaydalardır

242. N.Danilevskinin “mədəni-tarixi tipi”nə deməkdir:

- a) **Təsərrüfat, siyasi, dini mədəni elementlərə əsaslanan və müəyyən inkişaf mərhələsini yaşayan mədəniyyətdir**
- b) Mədəniyyətin spesifikliyini şərtləndirən mənəvi dəyərlər sistemidir
- c) İnsanların təbiətlə şərtlənən davranış qaydaları və normalarıdır
- d) İnsanların dinlə şərtlənən norma və davranış qaydalarıdır
- e) Cəmiyyətin mədəniyyətin parçalanması ilə müşayiət edən inkişaf mərhələsidir

243. Tarixi determinizm prinsipini seçin:

- a) İctimai hadisələrin ardıcılıqla bir-birini şərtləndirməsi
- b) İctimai hadisələrin bir-birini inkar etməsi
- c) İctimai hadisələrin bir- biri ilə eyniləşdirilməsi
- d) **İctimai hadisələrin ancaq zərurət prinsipindən asılı olması**
- e) İctimai hadisələrin ancaq azadlıqla əlaqələndirilməsi.

244. Mədəniyyətin sivilizasiyadan fərqi onun

- a) **insanın daxili aləminə istiqamətlənməsi**
- b) iqtisadi tərəqqini hədəf götürməsi
- c) Texnikanın inkişafına yol açması
- d) Fəaliyyətçilik prinsiplərini rəhbər tutması
- e) Bunların hamısıdır

245. Mədəniyyətdə novatorluq

- a) ideoloji funksiya yerinə yetirir
- b) **mədəniyyətin inkişafını şərtləndirir**
- c) mədəniyyətin fasiləsizliyini təmin edir
- d) mühafizəkarlığa gətirib çıxarır
- e) elmin inkişafından asılıdır

246. Falsifikasiya prinsipinin müəllifini göstərin

- a) **Popper**
- b) Lakatos

- c) Kun
- d) Vitqenşteyn
- e) Hantinqton

247. Təbiət elmlərinin və texniki biliklərin ən yüksək mədəni dəyərə malik olduğunu bəyan edən dünyagörüş hansıdır

- a) Praqmatizm
- b) Texnisizm
- c) Antistiyentizm
- d) Stiyentizm**
- e) empirizm

248. Hər hansı bir predmet sahəsində sistemləşdirilmiş bilik necə adlanır

- a) Təlim
- b) Konsepsiya
- c) Epistema
- d) Nəzəriyyə**
- e) Hipotez

249. Anlayışlar, qanunlar, nəzəriyyələr hansı sahənin məhsuludur

- a) elmin**
- b) hüququn
- c) riyaziyyatın
- d) tarixin
- e) fəlsəfənin

250. Elmdə problemliliyin mütləqləşdirilməsinə nə deyilir

- a) problematizm**
- b) ziddiyyətlik
- c) rasionalizm
- d) praqmatizm
- e) stiyentizm

251. Empirik biliklərin həddindən artıq şişirdilməsinə nə deyilir

- a) **antistiyentizm**
- b) stiyentizm
- c) praqmatizm
- d) pozitivizm
- e) postpozitivizm

252. Elmi biliyin öyrənilən obyektin qanunları və mahiyyəti haqqında tam təsəvvürlər verən təşkili formasını göstərin

- a) **nəzəriyyə**
- b) fərziyyə
- c) ümumiləşdirmə
- d) fakt
- e) problem

253. Qərb fəlsəfəsinin mədəniyyət sistemində təbiət elmlərinin rolunu mütləqləşdirən cərəyan necə adlanır

- a) **stiyentizm**
- b) praqmatizm
- c) ekzistensializm
- d) pozitivizm
- e) neotomizm

254. Elmi idrakın fərqli cəhətlərindən biri hansıdır

- a) həqiqətə can atma
- b) **praktiki əhəmiyyətlilik**
- c) metodlardan istifadə etməsi
- d) təcrübədə təsdiqlənməsi
- e) təcrübədə təkzib edilməsi

255. Müasir elmi və texnoloji tərəqqinin xüsusiyyətini göstərin

- a) kütləvi maşın istehsalı
- b) sənayenin avtomatlaşdırılması
- c) elmi nəzəriyyənin əsasında yeni texnologiyaların inkişafı**
- d) elektrik enerjisindən geniş istifadə
- e) sadalananlardan heç biri

256. Elmi nəzəriyyənin elementini göstərin

- a) maddi obyektlərin təsviri
- b) ayrı-ayrı faktlar
- c) eksperiment
- d) fundamental anlayışlar və prinsiplər**
- e) abstraksiya

257. Elmin müəyyən inkişaf mərhələsində elmi tədqiqatın modeli kimi çıxış edən elmi nəzəriyyəni göstərin

- a) paradigma**
- b) təlim
- c) ideologiya
- d) doktrina
- e) nəzəriyyə

258. Bu təlimin tərəfdarlarına görə, elmi-texniki tərəqqi etik nigilizmin artmasına səbəb olur

- a) freydizm
- b) stiyentizm
- c) antistiyentizm**
- d) liberalizm
- e) pozitivizm

259. Elmin inkişaf yolunda maneəyə çevrilmiş ənənəvi nəzəriyyə və təsəvvürlərin dağıdılması necə adlanır

- a) islahat
- b) elmi-texniki tərəqqi
- c) elmi inqilab**

- d) modernləşdirmə
- e) stiyentizm

260. Sual: Elmi paradigmanın əvəz olunması necə adlanır

- a) elmi inqilab**
- b) elmi təkamül
- c) elmi sensasiya
- d) elmi fiksiya
- e) elmi praktika

261. Fəlsəfə ilə elmin düzgün qarşılıqlı nisbətini göstərin

- a) fəlsəfə - elmin nəzəriyyəsidir
- b) fəlsəfə elmdir
- c) fəlsəfə ilə elmin bir-biri ilə əlaqəsi yoxdur
- d) fəlsəfə elmin metodologiyası kimi çıxış edir**
- e) heç bir variant düzgün deyil

262. Müasir cəmiyyətin məhsuldar qüvvələrinə daxildir

- a) kredit təşkilatları
- b) bölgü münasibətləri
- c) istehlak münasibətləri
- d) elmi biliklər**
- e) sinfi münasibətlər

263. Hansı dövrdə elm ictimai həyatın bütün sahələrinin inkişafını müəyyənləşdirən amilə çevrilir

- a) XYII əsrin ilk elmi inqilabı zamanı
- b) aqrar cəmiyyətdə
- c) postsənaye cəmiyyətində**
- d) böyük coğrafi kəşflər dövründə
- e) orta əsrlərdə

264. Elmi bilikləri ən yüksək mədəni dəyər hesab edir

- a) antistiyentizm

- b) volyuntarizm
- c) stiyentizm**
- d) nigilizm
- e) neopozitivizm

265. Elmi biliklərin fərqləndirici xüsusiyyətlərindən birini göstərin

- a) həqiqətəbənzərlik
- b) subyektivlik
- c) yoxlanıla bilməsi**
- d) davamlılıığı
- e) mütləqliyi

266. «Davamlı inkişaf konsepsiyası» adlı sənəd nə vaxt imzalanmışdır

- a) 1992-ci ildə**
- b) 1990-cı ildə
- c) 2000-ci ildə
- d) 2010-cu ildə
- e) 2011-ci ildə

267. U.Bek hansı konsepsiyasının müəllifi olmuşdur

- a) Risk cəmiyyəti**
- b) istehlak cəmiyyəti
- c) İnformasiya cəmiyyəti
- d) texnotron cəmiyyət
- e) Kapitalizm cəmiyyəti

268. Qloballaşma nəticəsində dünyanın 8 mədəni-etniki sivilizasiyanın münaqişə səhnəsinə çevriləcəyini kim söyləmişdi

- a) Hantinqton**
- b) A.Peççei
- c) D.Medouz
- d) M.Mesarovic
- e) E.Pestel

269. J.Forrester nəyin banisi olmuşdur

- a) qlobal proqnozlaşdırmanın**
- b) qlobal istiləşmənin

- c) qlobal böhranın
- d) qlobal problemlərin
- e) Qlobal fəlakətlərin

270. Ümumdünya Davos Forumunda hər il kimlər toplaşır

- a) İqtisadi qloballaşmanın tərəfdarları**
- b) İqtisadi qloballaşmanın əleyhdarları
- c) Siyasi qloballaşmanın tərəfdarları
- d) Mədəni qloballaşmanın tərəfdarları
- e) Bunlardan heç biri

271. Canlı orqanizmlərin ətraf mühitlə qarşılıqlı təsirlərini öyrənən elm hansıdır

- a) ekolojiya**
- b) sosiologiya
- c) biologiya
- d) biokimya
- e) psixologiya

272. U.Bek hansı konsepsiyasının müəllifi olmuşdur

- a) Risk cəmiyyəti**
- b) istehlak cəmiyyəti
- c) İnformasiya cəmiyyəti
- d) bilik cəmiyyəti
- e) Kütləvi cəmiyyət

273. Kompüter texnologiyaları insanın inkişafında hansı problemləri yaradır?

- a) insanın daxili aləminin formalaşmasında tədrisin rolunun azalmasına səbəb olur
- b) insanın daxili aləminin formalaşmasında konkret sosial reallığın rolunun azalmasına səbəb olur**
- c) insanın daxili aləminin formalaşmasında virtual reallığın rolunun azalmasına səbəb olur
- d) insanın daxili aləminin formalaşmasında ailə tərbiyəsinin rolunun azalmasına səbəb olur
- e) əksinə, insanı daha da mükəmməlləşdirir

274. Kvazicəmiyyət dedikdə nə başa düşülür?

- a) insanın ruhi aləmi
- b) real cəmiyyətin cisimsizləşdirilməsi**
- c) təbiətin cisimsizləşdirilməsi
- d) adi cəmiyyət
- e) bütövlükdə kainat

275. Qloballaşmanı sosial reallığa, eləcə də insanlara gələcək təsiri aspektində öyrənən elm hansıdır

- a) **fəlsəfə**
- b) iqtisadiyyat
- c) sosiologiya
- d) hüquq
- e) əxlaq

276. “Roma klubu” nədir

- a) **müasir dövrün ən kəskin problemlərinin təhlili üçün yaradılmış beynəlxalq ictimai təşkilat**
- b) Roma fəlsəfəsini öyrənən cəmiyyət
- c) Roma futbol komandası
- d) Platonun akademiyası
- e) Fəlsəfi cərəyan

277. S.Hantinqton qloballaşmanı necə səciyyələndirirdi

- a) **mültimədəni cəmiyyət dövrü kimi**
- b) ənənəvi siyasi qaydaların dağılması dövrü kimi
- c) mədəniyyət və ənənələrin dağılması kimi
- d) qlobal problemlərin kəskinləşməsi kimi
- e) qlobal iqtisadi artım dövrü kimi

278. Ekologiya terminini ilk dəfə istifadə edən alimi göstərin

- a) Marks
- b) **Hekkel**
- c) Huk
- d) Habermas
- e) Engels

279. İnformasiya hansı cəmiyyətin inkişafının əsasında durur

- a) ənənəvi cəmiyyətin
- b) **postindustrializmin**
- c) antik cəmiyyətin
- d) sinfi cəmiyyətin

e) sadalananlardan heç birinin

280. «İnkişafın hədləri» əsərində hansı problemlər nəzərdən keçirilmişdir:

- a) **qlobal**
- b) ekzistensial
- c) ekoloji
- d) əxlaqi
- e) mədəni

281. «Davamlı inkişaf konsepsiyası» adlı sənəd harada imzalanmışdır

- a) **Rio-de-Janeyroda**
- b) Parisdə
- c) Berndə
- d) Romada
- e) Londonda

282. Aşağıdakılardan hansı müharibənin klassik tərifinə uyğundur:

- a) **Müharibə dövlətlər, siniflər, xalqlar, millətlər arasında mütəşəkkil silahlı mübarizədir, həmin qüvvələr arasındakı əlaqələr və münasibətləri ifadə edən siyasətin zorla həyata keçirilməsidir**
- b) Müharibə bir çox nəsillərin böyük zəhmətlərinin nəticələrinin məhv edilməsidir
- c) Müharibə dövlətlər arasında münaqişədir
- d) Müharibə ərazi uğrunda mübarizədir
- e) Müharibə bir dövlətin digər dövlətə hücum etməsidir

283. Təbiətin cəmiyyətin həyat sferasına daxil edilmiş hissəsi necə adlanır

- a) **coğrafi mühit**
- b) təbii mühit
- c) maddi mühit
- d) iqtisadi
- e) istehsal

284. Qloballaşmanı solumun sistemli transformasiyası kimi səciyyələndirən tədqiqatçılar diqqəti onun hansı aspekti üzərində cəmləşdirirlər

- a) iqtisadi
- b) siyasi**
- c) mədəni
- d) psixoloji
- e) ekoloji

285. "Roma klubu" nə vaxt yaradılmışdır

- a) 1968-ci ildə**
- b) 1978-ci ildə
- c) 1988-ci ildə
- d) 1998-ci ildə
- e) 2008-ci ildə

286. "Artımın hədləri" nəzəriyyəsinin müəlliflərini göstərin

- a) D. Forrester, D. Medouz**
- b) D. Bell, E. Toffler
- c) İ. Kant, T. Parsons
- d) E. Toffer, U. Bek
- e) D. Bell, U. Bek

287. Postindustrial cəmiyyətin inkişafının əsasında duran əsas amili göstərin

- a) informasiya**
- b) əxlaq
- c) mədəniyyət
- d) siyasət
- e) dövlət

288. Legitim zor tətbiq etməsinə əsaslanan birinin o birisi üzərində hökmranlıq münasibətlərini kim dövlət kimi qiymətləndirir

- a) H. Hegel
- b) Platon;
- c) K. Marks**

- d) N.Makiavelli
- e) M.Veber

289. “Asiya istehsal üsulu” anlayışını kim ilk dəfə işləmişdir?

- a) M.Veber;
- b) S.Hantinqton
- c) V.Lenin
- d) E.Berk
- e) **K.Marks**

290. Mənəvi tələbatlar maddi tələbatardan nə ilə fərqlənir

- a) insan onlara tələqin nəticəsində olmuşdur
- b) insan onlara fəvqəltəbii nurlanma ilə malik olmuşdur
- c) insan onlara təsadüf nəticəsində malik olmuşdur
- d) **insan onları anadangəlmə əldə etmişdir**

291. Elmin proqnostik funksiyasının artmasının səbəbi nədir?

- a) siyasətin, iqtisadiyyatın, elmin inkişaf templərinin artması
- b) iqtisadiyyat və istehsalın artması
- c) insanın şüurlu varlıq kimi özünəməxsusluğu
- d) elmin maddi və mənəvi amilləri
- e) **müasir qlobal problemlərin bəşəriyyət üçün yaratdığı təhlükə**

292. Dinin yaranması və mövcudolmasının başlıca psixoloji səbəbi

- a) istehsal-təsərrüfatçılıq sahəsinin geriliyinin aradan götürülməsi
- b) sosial ədalətsizlikdən yaxa qurtarmaq
- c) siyasi ziddiyyətlərin ləğvi
- d) xəşbəxt həyatın ideoloji əsaslandırılmasının axtarışı
- e) **insanın mənfi emosiya və sarsıntılardan yaxa qurtarmağa istək**

293. Dinin hansı funksiyası dindarın hərəkətləri ilə səbəb olur və ona istiqamət verir?

- a) xəyali-kompensasiya edən
- b) psixoloji
- c) tərbiyəvi

- d) sosial;
- e) **dünyagörüşü**

294. Siyasi şüurun əsas formaları hansılardır?

- a) Bütöv cəmiyyət, icma
- b) Hər hansı böyük və kiçik kollektiv və birliklər
- c) Təşkilatlar, təsisatlar
- d) **Kütləvi, qrup halında, fərdi**
- e) İctimai təbəqə, silk, sosial vahidlər

295. “Bir sinfin digərini istismar etmə məşını” kimi dövləti səciyyələndirən kimdir?

- a) T.Hobbs
- b) B.Spinoza
- c) A.Toynbi
- d) Hegel
- e) **K.Marks və F.Engels**

296. Mənəvi dəyələrdə nə ifadə olunur

- a) maddi-əşyavi aləm
- b) şüurun məhsulu olan fantaziya
- c) ancaq bir qrup insan yarada biləcək bir şey
- d) ancaq insan zəkasına tabe olan
- e) **insanın ictimai təbiəti, onun mövcud olma şəraiti**

297. Elm nəyin informasiya əsasını təşkil edir?

- a) iqtisadiyyatın;
- b) psixologiyanın
- c) incəsənətin
- d) hüququn
- e) **dünyagörüşün**

298. Fantaziya və xəyalın qəbul olunması nəyin xüsusiyyətidir?

- a) insan əməyinin
- b) dünyanın mənimsəməsi üsulu kimi elmin
- c) istehsalat-təsərrüfatçılıq fəaliyyətinin
- d) insan mənəviyyatının

e) dünyanın mənimsəməsi üsulu kimi incəsənətin

299. Mənəviyyatın mövcudluğu və inkişafının subyekti kimdir?

- a) istehsalat kollektivləri
- b) dövlət təşkilatları və müəssisələri
- c) siyasi partiya və təşkilatlar
- d) ayrı-ayrı şəxsiyyət
- e) **cəmiyyətdə belə bir subyekt yoxdur**

300. Fəlsəfənin özünəməxsusluğu nədən ibarətdir?

- a) fəlsəfə öz prinsip və nəticələrini bəyan edir
- b) fəlsəfə həqiqət və yanlışlığın nisbətini müəyyən edir
- c) fəlsəfə konkret elmi məlumatlara əsaslanır
- d) fəlsəfə dünyanın mənəvi mənimsəmə üsulunu bildirir
- e) **fəlsəfə məntiqi-nəzəri yolla özünün müddəa və prinsiplərini əsaslandırır**